

Kosmopolitisme zomereditie-1

Petra Bolhuis &
Theo Meereboer
Maieutiek 2019

De erotiek van de gebonden voetjes

- De vooronderstelling is dat je denkinhoud gevormd wordt door je omgeving. Je kunt nieuwe denkinhouds leren door informatie en educatie. (Verlichting)
- Tegenstemmen doen dan een beroep op de onbedorven en pure gevoelens. (Romantiek)
- Maar dan komt het probleem van de erotiek van de gebonden voetjes aan de orde.

Maieutiek-2019 zomercursus
kosmopolitisme-1

Appiah 1954

Maieutiek-2019 zomercursus
kosmopolitisme-1

Kosmopolitisme volgens Appiah

1. Het idee dat we verplichtingen hebben ten opzichte van anderen, verplichtingen die verder reiken dan alleen onze naaste familie, of zelfs mensen met wie we de formele band van gedeeld burgerschap delen.
2. Dat we de waarde van niet alleen het menselijk leven serieus nemen, maar ook de waarde van bepaalde mensenlevens, en dat houdt in dat we ons moeten interesseren voor de gebruiken en overtuigingen waaraan die levens hun waarde ontleen.

Maieutiek-2019 zomercursus
kosmopolitisme-1

Globalisering en kosmopolitisme

- Kosmopolitisme = geschiktheid of streven om zich bij de aard van alle volken aan te passen
≈ **wereldburgerschap**
- Globalisering = het wereldwijd worden of maken
≈ **mondialisering**
- Ethiek = Latijn *ethica*, van Grieks *èthikè*. *Stelt de vraag wat goed is en kan leiden tot een ethos een set van gedragingen die iemand kenmerken als een goed mens.*

Maieutiek-2019 zomercursus
kosmopolitisme-1

Waarden en waarheid

- Waarheid** gaat over de feiten,
- Waarden** gaat over wat belangrijk is en waarom.
- Waarheid** is objectief en overal geldig,
- Waarden** zijn context gebonden. Zelfs het verzet tegen waarden maakt deel uit van die context.

Maieutiek-2019 zomercursus
kosmopolitisme-1

Begrijpen ≠ meevoelen

- De vraag is of we de mate van begrip die mogelijk is voor de overtuigingen op grond waarvan anderen hun leven leiden niet overschatten, omdat we geloven in de overtuigingskracht van rationele argumenten.
- Soms kunnen we zien dat iemand sterk door iets gemotiveerd wordt, maar wijzen de grond van de motivatie aan als irrationeel.

Maieutiek-2019 zomercursus
kosmopolitisme-1

Ethiek = oplossingen

Ethische oplossingen zijn verschillend

- Groepen ontwikkelen eigen vormen in samenhang met hun specifieke context.
- Vastleggen draagt bij aan behoud, maar maakt ook dat ethische oplossingen losgezongen raken van die context.
- Religie is een grote bepalende factor in de ethiek, maar verabsoluteert ook de ethiek in de vorm van taboes en dogma's

Maieutiek-2019 zomercursus
kosmopolitisme-1

Context, opvoeding en ethiek

Eigen ethische oplossingen voor de menselijke kwetsbaarheid worden gezien als normaal en overgedragen op volgende generaties.

Dat gebeurt niet overwegend expliciet en rationeel, maar vooral impliciet en onbewust.

(Onderdompeling, spiegelneuronen, gewoonte)

Veranderingen gaan vaak erg geleidelijk en worden nog vertraagd door vastlegging van gedragingen en opvattingen in wetten, instituties en religies.

Maieutiek-2019 zomercursus
kosmopolitisme-1

Macht en ethiek

Ethiek overleeft alleen wanneer het zich verbindt met de macht. Grote religies en hun ethiek winnen terrein doordat machthebbers het gaan verspreiden.

Wie de macht heeft bepaalt wat normaal ethisch gedrag is. Anderen voegen zich daar, al dan niet vrijwillig, naar.

Maieutiek-2019 zomercursus
kosmopolitisme-1

Handel en ethiek

Wie betaalt bepaalt

Al in de oudheid was het zo dat handel en economie belangrijke drijfveren waren in het wel of niet aanvaarden van andermans ethisch gedrag.

Men kan van de oudheid tot nu ruimte kopen om zijn of haar ethisch gedrag te kunnen uitleven (van ommuurde gebieden met een andere ethiek, tot het kopen van alternatieve feiten)

Maieutiek-2019 zomercursus
kosmopolitisme-1

Veranderen van ethiek

- Veranderende context
- Veranderende macht
- Veranderende economie

Twee bewegingen tijdens een transitie;

1. voorlopers in de verandering (winnen erbij, of denken dat) N.B. dit is lang niet altijd de elite, denk aan het christendom.
2. conservatieven (verliezen erbij, of denken dat)

Het gevolg is polarisatie

Maieutiek-2019 zomercursus
kosmopolitisme-1

De relatie waarden en feiten

Terug naar de gebonden voetjes;

Er zijn dus gebeurtenissen en gedragingen die feitelijk bepaalde gevoelens bij ons oproepen die we dus kunnen meten (in het brein, in vragenlijsten), maar die zelf niet feitelijk zijn(in de zin van objectief waar), maar die gevormd zijn door ervaringen en waarden die waarneembaar in de loop van de tijd veranderen.

We zullen vanuit het oogpunt van kosmopolitisme nader kijken naar de relatie tussen waarden en feiten.